

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

35. Viantanæ Rex Malacam impetit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

habellum, nec Mello parcebatur, qui propterea publico abstinebat, nec iam sat aequum exhibebat Xauerio animum.

Postremò is turbo, exagitata vrbi nouus incubuit qui eius lacrimas aliò verteret, & omiſſis longinquis mortibus, lugere inſtantes & proprias cogeret. Nempe illud Deo antiquum, & ſolemne, vt ideo ſinat in periculum irreuocabile res ire, quò gratior veniat repentina illius depulſio, & fiat eius per quem depulſum fuerit, interceſſio venerabilior. Hoc vero diſcrimen, vt ſuperius ab Acenis extiterat, ab Inſula Somatra exitit. Illic Vientanæ Rex, Mahumetis illius filius, cui Albucherchus Malacani abſtulerat, arreſtus pendebat in occaſiones, eius vi, dolo repetendæ nunc prope inermem conſpicatus, velarium nauium vt quidam referunt trecentarum, ex portu Andraghire claſſem ducit, & Muhari applicat, non plus ſenis Malaca leucis. Inde mittit qui certò cognoscant, eſſent ne; vt ſtrepebat rumor, Luſitani ab Acenis funditus proſtigati: parte alia, ex aula nobilem cum perfidiſſimis literis ad Mellum legat, coactum ſe in regnum Patanes exercitum ducere, ad plectendas armis iniurias quas ingenti ſuo dedecore, ac ſuorum damno grauiffimas tulerat; ſe certis nunciis ex itinere habuiſſe, de extrema clade qua Luſitanos Aceni deleuerant; eorumque præfectum, viribus auctiorem aduerſus Malacam contendere, ferro & igne omnia perditurum; id verò ſibi dolori fuiſſe quòd Luſitanos plus ſuis liberis amaret, & Luſitaniæ Regem Fratris loco ſemper habuiſſet, ob hoc rei ſuæ, ſuæque dignitatis rationibus omiſſis, ſe vela Malacam vertiſſe vt ei præſidio adeſſet, eamque aduerſus Acenos tueretur: exciperent ciues amicum, & ſocium, ſuis in illos armis, ſuorum virtute, ac ſanguine, vt viſum iis foret, ad prohibendam calamitatem vterentur. Sed erat craſſior verſutia barbari, quam vt oculos fugeret non penitus cæcos. Vnde Mauro erga Chriſtianos tam ſubita, & tenera pietas? regis erga Luſitanos, regni eius paterni dominos? nullo epiftola notatum cædipo eguit, verba verbis Mellus reſpoſuit. De antiqua illius beneuolentia, & fide nihil vnquam ſibi veniſſe in dubium; nec eſſe omnino quòd eius experimentum vllum dati ſibi optaret: quam verò deſereret auxiliij gratiam, eius fore ſe perpetuò memorem, & reſpoſiturum ipſi vbi occaſio ſuaderet. Suorum de Acenis victoriam probatiſſimis teſtibus ſe tenere, expectarique ab ſe triumphantes propediem; proſequeretur ſecurus negotium Patanenſe: Malacam ſiquidem, armis, & hominibus, ſupra quam opus abundare. Neutri fuit obſcura mutui ſtyli intelligentia. Præſtolabatur exploratores ſuos Mauritum, vulpem Leojje conſeſtim mutaturus. Malaca in metu, ſupplicantium præcibus, & luctu tota: vnus Xauerij vultus nunquam non vnus, vna oris, & mentis ſerenitas, Dei videlicet clementia, & promiſſis fideliter nixa, omnique arte caritatis, priuatim, ac publicè ſpes laſas populi erigens, damnans nihilominus hariolantes ſacrilegos, qui diuinationibus impiis Dei tutelam à muris arcebant. Sed parum valebant apud deſperabundos verba, ſanctum quin etiam appetè, ſarcaſmis triſtibus lude-

P

bant.

35

Viantanz
Rex Malacam
impetit.

bant, solito enim conciones adhortatione concludere ad pascendam clas-
sis victoriam, & citum ipsius reditum, inuicem succinebant, ergo illos,
fufcitet mortuos vt reddi nobis victores petamus. Vtinam vel viui re-
deant. Verum serui sui fidelitatem, & merita, oculis ab improbitate,
populi auerfis, diuina bonitas respexit.

36

Acenos Lusitani expugnat pauci innu-
neros.

36 Dies erat Decembris tertius, & classis, Ceda oram legens ad com-
meatum, & aquationem, cadente iam sole, eò accesserat vbi fluuius Pe-
dir in mare præcipitat, milliariibus Malaca ferè quadringentis. Sub pri-
mas tenebras, scapham animaduertunt surdo remigio illac præteruchi,
piscatores erant homines simplices, interrogati & quibus circum, aut pa-
gis aut oppidis haberi cibaria; vel aqua saltem posset: suis ipsi, deinde
communibus censitis miseris, respondent esse mediterranea oppida ad-
lencas duodecim, sed recens ab Acena classe, improuiso vastata, regem-
que vix fuga Patanem euasisse; Acenis in prædam & eadem omnia cedere.
His Lusitanorum alacritas, lætum præna in cælum tollere, explica-
ri signa, tormenta displodi. Deza classi Præfectus cum cæteris festo cul-
tu ornari, vulgo nautarum, & militum diuidi quicquid commeatus resi-
duum erat, triumphus denique prius agi, quàm esset digestus pugnae or-
do. Hinc Liburnicæ tres valentibus instructæ remigibus, egregiis du-
cibus, & paruo fortium delectu, aduerso flumine exploratum mittuntur;
dum se aliæ ad prælium accingunt. Aceni vicissim bombardarum no-
strarum sono vaniori forte quàm prudenti, de noui alicuius accessu exer-
citus moniti, myoparones quatuor prono alueo expediunt; qui sexta fere ab
suis leuca incidunt in Lusitanicas liburnas: nox erat media, Lunæ com-
modum lumen, idem mutuo vtrinque occurrere, mutuo agnoscre, mu-
tuo inuadi; suum quæque Liburna myoparonem inuncat, & occupat.
reuolat quartus, ad suos nuncius; Lusitani cædis reliquias sex captos
abducunt suisque exultis catospis, in myoparonibus ad socios redeunt,
torti seuum in modum capti, obstinatissimo silentio & locum, & vites,
& hostium numerum occultant; duos quæstionis acerbitas peremit; vin-
cti duo in mare projecti; superstites duos aliena calamitas fecit minus fe-
roces; seorsim rogati, magno consensu indicarunt Acenos leucas ab-
esse duodecim; nautarum & militum ad decem millia habere; vniuer-
sam illam regionem fugato Rege, occisis bis mille indigenis, subactis in
mancia toridem, latè obtinere, prædam in Acenum opulentam portasse,
moliri arcem quæ naues ex Bengala Malacam consuerant, ne cui liceret
impune petransire, fixumque iis esse Christianos quicumque in manus
venissent trucidare. Non fuit Duci ad milites alia opus concione aduer-
sus Barbaros, ne tamen deesset vilitato mori, super crâncefino lorica-
tus sago, manu hastam tenens illos affatus est, inculcans potissimum
promissa, & merita S. Patris, cuius auspiciis prælium inirent, & cuius
præcibus deberent de victoria certo confidere, tum ne hostilium nauium nu-
mero circumfessus, vndique aditum præberet aggressuris, ripæ cornu in
flumen longius porrecto, terga exercitus muniuit. Locum prælio metatus,

Acenos.